

УДК 37:78](477.51)(092)  
DOI 10.31654/2663-4902-2021-PP-4-112-118

**Летичевська О. М.**

кандидат мистецтвознавства, науковий співробітник відділу музикознавства та етномузикології Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України  
letychevska@yahoo.com  
orcid.org/0000-0002-6103-7072

**З ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ ГРИГОРІЯ ВЕРЬОВКИ:  
МЕТОДИ, УЧНІ, ТРАДИЦІЇ**

*У статті розглянуто деякі маловідомі аспекти біографії і творчо-педагогічної діяльності народженого на Чернігівщині видатного українського хормейстера, композитора, фольклориста, педагога і музично-громадського діяча Г. Г. Верьовки. Проаналізовано обставини становлення його творчої особистості, що відбувалася на ґрунті вітчизняних музичних традицій в історико-культурному контексті українського Відродження першої третини ХХ століття. В подальших умовах руйнівного для національної культури політичного тиску радянської ідеологічної системи митець зумів зберегти певні естетичні та моральні орієнтири, що визначили особливості його творчої і педагогічної діяльності. Відзначено вплив мистецького подружжя Г. Верьовки та Е. Скрипчинської у становленні та формуванні традицій диригентсько-хорового факультету Київської консерваторії. Творча постать Е. Скрипчинської була уособленням глибоких академічних знань та широкої мистецької ерудиції. Методи музично-педагогічної роботи Г. Верьовки спиралися на наслідування традицій професійного і народного співу, набуття та вдосконалення творчого досвіду і диригентських навичок у практичній діяльності. В його класі панувала атмосфера дбайливого, натхненного ставлення до виконуваних музичних творів. Плодами праці корифеїв стало виховання когорти талановитих учнів, які також вже стали легендарними постатями українського хорового мистецтва. У статті висвітлено творчі постаті знаних хорових диригентів, випускників Київської консерваторії, які зробили непересічний вклад у розвиток українського музичного мистецтва. У творчій та педагогічній діяльності видатних митців П. Муравського – багаторічного керівника консерваторського студентського хору, Л. Венедиктова – унікального оперного хормейстера і педагога, В. Колесника – талановитого музиканта й організатора, активного пропагувача української музики на Заході, відчувається глибинне осмислення досвіду навчання у Г. Верьовки, продовження започаткованих ним традицій. Педагогічна спадщина Г. Верьовки та Е. Скрипчинської, створені ними традиції виховання хорових диригентів у Київській консерваторії відіграли вагомий роль у розвитку сучасної української хорової культури.*

*Ключові слова:* уродженці Чернігівщини, кафедра хорового диригування Київської консерваторії, педагогічна діяльність Г. Верьовки, педагогічна діяльність Е. Скрипчинської, хорове диригування.

**Постановка проблеми.** До літопису української музичної культури уродженець козацького містечка Березна на Чернігівщині Григорій Гурійович Верьовка увійшов передусім як видатний талановитий хормейстер, творець самобутнього унікального українського академічного народного хору, хоровий композитор, автор численних обробок народних пісень. У той же час його педагогічна діяльність, яка розпочалася в молоді роки і продовжувалася все життя, лишається мало висвітленою.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Цікавість до педагогічних аспектів діяльності Г. Верьовки зросла у зв'язку з дослідженням історії хорової кафедри Київської консерваторії – Національної музичної академії України. Вирішальна роль Г. Верьовки та його дружини Е. Скрипчинської у становленні та розвитку хорової справи висвітлена, зокрема, у статті вихованки цієї кафедри Ю. Пучко-Колесник [8].

Початок педагогічної діяльності у сумісництві з артистичною діяльністю Г. Верьовки у молоді роки став предметом дослідження публікації О. Волосатих [2]. Велике значення у відтворенні особистісних рис хормейстера і його педагогічних методів мають відгуки учнів Майстра – В. Дженкова, Л. Пасещенко [5], до яких додалися опубліковані спогади українського хорового корифея П. Муравського, також учня Г. Верьовки [7]. Особливу цінність в осягненні внутрішніх поштовхів, що сформували харизму музиканта і хорового педагога має інформація, пов'язана з його участю в роботі «Музичного товариства ім. М. Леонтовича» у дослідженні В. Кузик [6].

**Мета статті** – зібрати та осмислити відомості, пов'язані з педагогічною діяльністю Г. Верьовки, доповнити їх новою інформацією, джерелом якої є спогади його учня хормейстера Л. Венедиктова, означити тяглість педагогічних і виконавських засад Г. Верьовки та його дружини Е. Скрипчинської у розвитку української хорової школи.

**Основний матеріал дослідження.** Музикою було пронизане все життя цієї унікальної людини від самого народження у багатодітній співочій родині талановитого музиканта і регента Гурія Івановича Верьовки. Під час шкільного навчання Г. Верьовка, маючи абсолютний слух, вже опанував кілька музичних інструментів, а чудовий голос привів його у віці 10 років до архієрейського хору Троїцького монастиря в Чернігові. Освіту він одержав у Чернігівській духовній семінарії, де уповні долучився до світу музичних духовних скарбів – творів Д. Бортнянського, М. Березовського, О. Архангельського, познайомився з музикою М. Лисенка, К. Стеценка, М. Леонтовича, розпочав і власні композиторські спроби. У Чернігові зародилася і його багаторічна дружба з хоровим диригентом і майбутнім відомим поетом П. Тичиною, завдяки якому, а також іншому своєму однокашникові – В. Елланському (поет В. Еллан-Блакитний) – Григорій відчув себе часткою нової генерації інтелігентів-митців, покоління українського культурного Відродження, яке змогло яскраво заявити про себе у молодій Українській державі.

1918 рік привніс у життя митця нові імпульси: він продовжив музичну освіту в Києві у новоствореному Державному музично-драматичному інституті ім. М. Лисенка, де зміг продемонструвати справжній універсалізм опанування різнобічних знань і вмій, навчаючись музичній теорії та композиції в Б. Яворського, диригуванню в О. Орлова, а також грі на фортепіано, скрипці, вокалі, вивчаючи філософію, історію мистецтва, німецьку мову. Визначальний вплив у цей період мало його професійне спілкування з О. Кошицем, К. Стеценком, М. Леонтовичем, Н. Городовенком, яке розпалило в його душі справжню любов до народної української пісенності. Це відіграло визначальну роль у його подальшій композиторській та артистичній діяльності. Наділений яскравими лідерськими якостями, Г. Верьовка ще студентом став одним із провідників самодіяльного хорового руху, його натхненним практиком, організатором і керівником численних колективів, зокрема, хорів на тютюновій фабриці, у клубі торговельних службовців, робітничому клубі «Нове будівництво». Звісно, 1 лютого 1921 року Г. Верьовка був поміж тих митців, які після знакового вбивства радянською владою М. Леонтовича засвідчили прагнення єднання задля підтримки національної культури, заснувавши «Всеукраїнський комітет пам'яті» геніального митця, що згодом перетворився на «Музичне товариство імені Леонтовича». У тому ж році Г. Верьовка і П. Тичина об'єднали свої аматорські хори у капелу-студію ім. М. Леонтовича. Цей творчо-навчальний колектив був одним з осередків широкої діяльності Товариства, спрямованої на підтримку самодіяльних і професійних музичних колективів, філармонії, Народної консерваторії, музичних видань. Подальший агресивний наступ радянського режиму не лише призвів до ліквідації «Музичного товариства імені Леонтовича» у 1928 році, а і фізично знищив багатьох з його учасників – Л. Курбаса, Г. Хоткевича, С. Єфремова, В. Верховинця... І все ж вісім років натхненної праці відіграли дуже важливе значення для формування та подальшого розвитку нашої музичної культури, вони стали, за поетичним висловом В. Кузик, «яскравим пломенінням мистецької зірки українського Відродження ХХ століття» [6]. Те горіння творчої душі та служіння українському хоровому мистецтву Г. Верьовка проніс через усе життя.

Артистична діяльність Г. Верьовки йшла пліч-о-пліч з педагогічною працею. Він викладав у народній консерваторії, музично-драматичному інституті ім. М. Лисенка, музично-театральному технікумі. 1925 року він очолив музичну профшколу, яка в подальшому перетворилася на музичний технікум. Уже в ті часи поруч була вірна товаришка, дружина і колега Елеонора Павлівна Скрипчинська – унікальний музикант, учениця Б. Яворського і видатного фортепіанного педагога В. Пухальського, талановита, мудра, гарно освічена та надзвичайно ерудована. Діяльність творчого тандему Г. Верьовки та Е. Скрипчинської відіграла провідну роль у розвитку Київської консерваторії від відновлення її роботи після реорганізації 1934 року. Під керуванням Г. Верьовки було створено об'єднаний хор зі студентів диригентсько-хорового відділу та музичного технікуму. 1936 року за ініціативою Елеонори Павлівни було відкрито диригентський факультет з поділом на хоровий і диригентсько-симфонічний відділи, вона ж була його першим деканом і запропонувала, щоб музично-теоретичні дисципліни студенти цього факультету вивчали у тому ж обсязі, що і композитори з теоретиками. В той час як Елеонора Павлівна уособлювала глибину академічних знань та широту мистецької ерудиції, методи музично-педагогічної роботи Григорія Гурійовича спиралися на наслідування традицій церковного і народного співу, набуття та вдосконалення творчого досвіду і диригентських навичок у практичній діяльності. Плодами їх великої праці стало виховання цілої когорти талановитих учнів, які також вже стали легендарними постатями українського хорового мистецтва.

Хоровий клас завжди мав особливе значення у структурі навчального процесу диригентсько-хорового відділу Київській консерваторії. У витоків цих традицій – артистична постать Олександра Кошиця – керівника консерваторського хору в перші роки його існування. Г. Верьовка підхопив ці традиції, забарвивши їх енергією свого досвіду і педагогічного таланту. Поєднання Г. Верьовкою праці фольклориста, композитора і хорового диригента – практика та організатора – сформувала його власні самобутні засади і методи роботи. Його диригентська техніка відзначалася простою, безпосередністю та стриманістю. Втім, як свідчать сучасники, за допомогою ощадливого, але виразного жесту йому вдавалося без особливих зовнішніх зусиль передати зміст і настрій твору, підкреслити найголовніше, створити переконливу художню інтерпретацію [5]. У роботі зі студентами Григорій Гурійович завжди був дуже делікатний, цінував особистість кожного, підтримував ініціативу, розумів, що найкращою школою для молодого диригента є спостереження за роботою колег та особиста практика. Студентський хор під його керуванням став справжньою творчою лабораторією.

Одним із випускників перших років роботи Г. Верьовки в консерваторії був славний український хоровий диригент Павло Іванович Муравський. До консерваторії П. Муравський вступив 1936 року після навчання в музичному технікумі та кількох років роботи хормейстером самодіяльних колективів, вчителем співів і музвихователем. Його педагогом з диригування був тодішній завідувач хоровою кафедрою Гліб Павлович Таранов. Але хорові заняття Г. Верьовки П. Муравський запам'ятав на все життя. В подальшій педагогічній роботі зі студентами він завжди наголошував на значенні хорового класу як основної дисципліни, необхідної для професійного зростання молодих диригентів.

У книзі «Моя хорова школа» опубліковано спогади П. Муравського: «Верьовка одразу, з першого вересня давав студентам працювати над державною програмою.... А один випускник повинен був «Щедрика» диригувати, але не мав нот. А я ще коли працював у Чорнобилі, то привчав хористів до нот і сам завжди писав їм поголосники. Ось і зараз у мене в портфелі були ноти... А Верьовка розсердився на випускника, що не написав нот, та й каже до мене: «Ваші ноти, то ви й диригуйте». Так, випадково, я почав диригувати з першого курсу» [7, с. 20–21]. Г. Верьовка відчув потенціал талановитого і щиро захопленого хоровою справою студента та підтримував його у подальшому навчанні. У 1938 році на святкуванні 25-річчя консерваторії доручив йому диригування студентським хором. Коли П. Муравський вчився на третьому курсі, Г. Верьовка включив його у число конкурсантів диригентських змагань, у яких зазвичай брали участь студенти четвертого і п'ятого курсів, і талановитий юнак заслужено отримав першу премію. У подальшому П. Муравському судилося самому багато років

працювати керівником студентського хору консерваторії (1965–2005), який він у період своєї діяльності довів до якості звучання концертного колективу, наближеного до еталону виконавської майстерності. Подібно до свого вчителя Г. Верьовки, він через всю артистичну кар'єру проніс любов до народної пісні. Майстерне виконання хорових обробок українських народних пісень М. Лисенка, М. Леонтовича, О. Кошиця, Я. Яциневича завжди були перлинами у концертних виступах студентського хору.

Після звільнення Києва від гітлерівських загарбників та повернення консерваторії з евакуації Г. Верьовка очолив хорову кафедру (1944–1953) та до кінця життя працював викладачем консерваторії, сполучаючи цю роботу з артистичною діяльністю керівника свого унікального академічного народного хору, композиторською та громадською активністю (1948–1952 був головою правління СКУ). З його консерваторського класу вийшли такі знані хормейстери, як Ю. Таранченко, Л. Венедиктов, В. Колесник, Г. Куляба, М. Венедиктова, В. Дженков (закінчував у Е. Скрипчинської).

Лев Миколайович Венедиктов вступив до Київської консерваторії 1944 року відразу після відновлення її роботи. Приміщення учбового закладу тоді ще приводили до ладу, тож вступні іспити проходили у квартирі композитора і викладача Пилипа Козицького. Оскільки Л. Венедиктов був на той час військовослужбовцем ансамблю пісні і танцю Київського військового округу, йому навіть довелося підробити дозвіл від начальства, щоби бути зарахованим на навчання. Ця «безвинна хитрість» була єдиною можливістю реалізувати мрію – професійну консерваторську освіту, втіленню якої завадила Друга світова війна. Лев Миколайович мріяв бути піаністом, але, оскільки техніка була втрачена, Е. Скрипчинська порадила йому піти на диригентський факультет до класу Г. Верьовки. Як згадував Л. Венедиктов, авторитет Григорія Гурійовича поміж студентів був дуже високий. Він викликав таку повагу, що «було просто соромно не виконувати його завдання» [1]. До своїх учнів професор був надзвичайно делікатний та доброзичливий, мав вдачу не диктатора, а вмілого стратега, завжди дуже уважно підбирав репертуар, щоб розкрити потенціал кожного. У цьому йому часто допомагала Е. Скрипчинська, яку Л. Венедиктов називав «академіком» завдяки її надзвичайній обізнаності. На заняттях Г. Верьовки завжди панувала атмосфера дбайливого, натхненного ставлення до музики.

Спостерігаючи за роботою вчителя, який був не лише викладачем, а й хормейстером-практиком, керівником унікального академічного народного хору, у якому були співаки зі всіх регіонів України, Л. Венедиктов зрозумів значення таких відповідальних моментів роботи хормейстера, як відбір хористів, комплектування хорового колективу потрібними голосами, необхідність виняткової вимогливості та уваги до кожної деталі – як творчої, так і організаційної – у процесі роботи з хором.

Сам Л. Венедиктов теж поєднував навчання із роботою у військовому ансамблі, що викликало певні проблеми, адже концерти і гастрольні поїздки колективу часто співпадали з консерваторськими заліками та іспитами. Г. Верьовка завжди з розумінням ставився до зайнятості свого талановитого студента, а Е. Скрипчинська, будучи деканом факультету, допомагала поновлюватися після не зданих вчасно сесій. Григорій Гурійович дозволив Л. Венедиктову складати зі своїм колективом державний іспит з диригування, в якому, крім хору та оркестру, взяв участь навіть танцювальний склад ансамблю. Представлена солідна концертна програма засвідчила фахову зрілість випускника.

Отримати високопрофесійне гартування Л. Венедиктову під час навчання в консерваторії допомагали і викладачі теоретичних дисциплін, відомі композитори й музикознавці, які працювали на той час: П. Козицький (народна творчість), М. Скорульський (поліфонія), Ф. Аєрова (сольфеджіо і теорія музики), М. Гейліг (зарубіжна музика), О. Шреєр-Ткаченко (українська музика), Л. Хінчин (російська музика). На диригентській кафедрі, що на той час об'єднувала хорове і симфонічне диригування, працювали композитори й диригенти М. Вериківський, Г. Компанієць, Н. Рахлін, В. Тольба. Цікавим також було спілкування зі студентами-колегами М. Берденніковим, Г. Ткаченко, В. Колесником. Закінчивши консерваторію, Л. Венедиктов вступив до Г. Верьовки в аспірантуру, а потім працював у його класі асистентом. Там він зустрів і свою майбутню дружину – Майю Павлівну. Випускниця Г. Верьовки М. Венедиктова також присвятила своє життя вихованню молодого покоління хормейстерів. Вона

багато років працювала в Київському музичному училищі (тепер – Київська муніципальна академія музики ім. Р. Глієра), викладала диригування, певний час керувала студентським хором. Колеги та учні поважають її за широку ерудованість, професійність, уважне та чуйне ставлення до оточення.

Творча доля пов'язала Л. Венедиктова зі ще одним випускником Г. Верьовки – Володимиром Андрійовичем Колесником, який став його колегою по роботі в Державному академічному театрі опери та балету (тепер – Національній опері України ім. Т. Шевченка). Ще під час навчання в класі Г. Верьовки в консерваторії В. Колесник показав себе яскравою творчою особистістю, одержимою прагненням опанування всіх тонкощів хорового мистецтва. Не дивно, що його було рекомендовано для роботи асистентом хормейстера в оперному театрі, а у 1953 році призначено головним хормейстером у віці лише 25 років. Згодом до театру було запрошено і Л. Венедиктова. У творчій співпраці ці молоді музиканти змогли створити в театрі високопрофесійний хоровий колектив, що якнайкраще відповідав амбітним планам тодішнього директора – Віктора Гонтаря, який прикладав великі зусилля для підйому київського театру на вищий щабель професійної досконалості в межах усього колишнього Радянського Союзу. Творчо опрацьований досвід вчителів, талант і майстерність, привнесені до театру В. Колесником та Л. Венедиктовим у період їх спільної діяльності у 1950–60-ті роки заклали міцні традиції, які і сьогодні допомагають хору Національної опери України тримати високий рівень виконавської майстерності.

Після років спільної праці творчі шляхи В. Колесника та Л. Венедиктова розійшлися. Володимир Андрійович долучився до небагатьох митців, які кинули виклик радянській системі та емігрував з країни. Працював диригентом та керівником мистецьких колективів у Австралії, Канаді, а згодом прийняв естафету від славетного митця Григорія Китастого і очолив Українську капелу бандуристів ім. Т. Шевченка в м. Детройті (США). З цим колективом він приїздив на гастролі вже до незалежної України у 1991 та 1994 роках. Натомість Лев Миколайович Венедиктов лишився працювати у Київському оперному, і, посівши посаду головного хормейстера, створив унікальний хоровий колектив, який уповні реалізував свій творчий потенціал і у виставах театру, і у виконанні окремих концертних програм. Багато років Л. Венедиктов працював викладачем Київської консерваторії. Сталося так, що свої заняття він проводив у тому самому класі, де раніше працював його вчитель Г. Верьовка. З власної ініціативи Л. Венедиктовим було встановлено біля цього класу меморіальну табличку, а в самому класі зроблено художні інформативні стенди, що розповідали учням про діяльність Г. Верьовки, Е. Скрипчинської та започатковані ними професійні традиції, які він намагався передавати далі своїм учням.

**Висновки.** Педагогічна спадщина Г. Верьовки та Е. Скрипчинської, створені ними традиції виховання хорових диригентів у Київській консерваторії відіграли вагомий роль у розвитку сучасної української хорової культури. Багатогранна творча особистість уродженця Чернігівщини Г. Верьовки, яка існувала у нерозривному поєднанні артистично-виконавської, фольклористичної, композиторської та педагогічної діяльності, була осяяна відданістю мистецького служіння та любов'ю до українських народних і професійних співочих традицій.

**Перспективи подальших досліджень.** Фіксація для майбутніх поколінь засад професійно-педагогічної творчості та людських якостей видатних виконавців та музичних педагогів є необхідним засобом осягнення історичних особливостей і тягlosti традицій у межах учбового закладу, міста, регіону, країни. Тож перспективи подальших досліджень із залученням архівних матеріалів та спогадів учнів і свідків діяльності відомих хорових майстрів і педагогів сприяють історичному відтворенню цілісної картини розвитку української хорової культури.

#### Література

1. Венедиктов Л. Інтерв'ю. Запис О. Летичевської. Особистий архів О. Летичевської. (неопубліковано)
2. Волосатих О. Григорій Верьовка. Роки становлення. *Науковий вісник НМАУ ім. П. Чайковського*. 2014. № 112. С. 139–156.
3. Гамкало І. Верьовка Григорій Гурійович. Енциклопедія сучасної України. Інтернет-ресурс. URL: [http://esu.com.ua/search\\_articles.php?id=33725](http://esu.com.ua/search_articles.php?id=33725).

4. Гордійчук М. Школа народного співу. *Народна творчість та етнографія*. 1993. № 5–6. С. 3–9.
5. Дженков В. Пасещенко Л. Хормейстер, композитор, педагог (до 90-річчя від дня народження Г. Г. Верьовки). *Музика*. 1985. № 6. С. 27.
6. Кузик В. Під знаком Українського відродження. Музичному товариству імені Леонтовича виповнилось 100 років. *День*. 2021. 13 травня.
7. Муравський П. Моя хорова школа. Методика акапельного співу / ред.-упоряд. О. Шокало. Київ: Просвіта, 2014.
8. Пучко-Колесник Ю. Кафедра хорового диригування НМАУ ім. П. Чайковського. Від витоків до сьогодення. *Мистецтвознавство України: зб. наук. пр.* Київ: Академія мистецтв України. Інститут проблем сучасного мистецтва АМУ, 2014. С. 151–163.
9. Рожок О. Хор, овіяний народною любов'ю. *Часопис НМАУ ім. П. Чайковського*. 2014. № 3. С. 116–123.
10. Степанченко Г. Колесник Володимир Андрійович. Українська музична енциклопедія. Київ: Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України, 2008. Т. 2: [Е – К]. С. 483–484.

### References

1. Venedyktov, L. Interview. Recorded by O. Letychevs'ka. (unpublished) [in Russian].
2. Volosatyh, O. (2014). Hryhoriy Veryovka. Roky stanovlennja [Hryhoriy Veryovka. The personality formation years]. *Naukovyi visnyk of Tchaikovskyi NMAU – The Science Herald of Tchaikovskyi NMAU*, 112, 139–156 [in Ukrainian].
3. Hamkalo, I. Veryovka Hryhoriy Hurijovych [Veryovka Hryhoriy Hurijovych]. *Entsyklopedia suchasnoj. Ukrajinjy – Encyclopedia of Modern Ukraine*. URL: [http://esu.com.ua/search\\_articles.php?id=33725](http://esu.com.ua/search_articles.php?id=33725) [in Ukrainian].
4. Hordijchuk, M. (1993). Schkola narodnoho spivu [The folk singing school]. *Narodna tvorčist ta etnografija – Folk Art and Ethnography*, 5–6, 3–9 [in Ukrainian].
5. Dzhenkov, V. & Paseschenko, L. (1985). Khormeister, kompozitor, pedagog (do 90-rihchja vid dnja narodzhennja H. H. Veryovky) [Choirmaster, composer, teacher (to the 90th anniversary of the birth of H. H. Veryovka)]. *Muzyka – Music*, 6, 27 [in Ukrainian].
6. Kuzyk, V. (2021). Pid znakom Ukrajin'skogo vidrodžennja. Muzychnomu tovarystvu imeni Leontovyča vypovnylosja 100 rokiv [Under the sign of the Ukrainian Renaissance. The Leontovych Music Society 100<sup>th</sup> anniversary]. *Den – Day*. 13 May [in Ukrainian].
7. Schokalo, O. (ed.) (2014). Muravs'kyi P. *Moja khorova schkola. Metodika akapelnogo spivu* [Muravs'kyi P. My choral school. A cappella singing method]. Kyiv: Prosvita [in Ukrainian].
8. Puchko-Kolesnyk, Ju. (2014). Kafedra khorovoho dyryhuvannja NMAU im. P. Tchaikovskogo. Vid vytokiv do sjhodennja [Choral Conducting Department of Tchaikovskyi NMAU. From the origins to the present]. *Mystetstvoznnavstvo Ukrajinjy – Art history of Ukraine*. Kyiv: Academy of Arts of Ukraine. AAU Institute of Contemporary Art Problems, 151–163 [in Ukrainian].
9. Rozhok, O. (2014). Khor, ovijanyj narodnoju ljubov'ju [A choir shrouded in popular love]. *Chasopys of Tchaikovskyi NMAU – The Science Herald of Tchaikovskyi NMAU*, 3, 116–123 [in Ukrainian].
10. Stepanchenko, H. (2008). Kolesnyk Volodymyr Andrijovych [Kolesnyk Volodymyr Andrijovych]. *Ukrajin's'ka muzyčna entsyklopedia – Ukrainian Music Encyclopedia*. Kyiv: Ryl'skyi institute of Art Science, Folklore & Ethnology NAS of Ukraine, Vol. 2, 483–484 [in Ukrainian].

---

#### Letychevska O.

Candidate of Art Science, Researcher of the Department of Musicology and Ethnomusicology  
M. Ryl'skyi Institute of Art Science, Folklore and Ethnology NAS of Ukraine  
letychevska@yahoo.com  
orcid.org/0000-0002-6103-7072

#### FROM THE PEDAGOGICAL HERITAGE OF GRIGORY VEROVKA: METHODS, STUDENTS, TRADITIONS

*The article considers some little-known aspects of the biography and creative and pedagogical activity of the outstanding Ukrainian choirmaster, composer, folklorist, music*

---

teacher and public figure H. H. Veryovka, born in Chernihiv region. It is emphasized that the formation of his creative personality was based on national musical traditions and was processed in the historical and cultural context of the Ukrainian Renaissance on the first third of the XX century. In the further conditions of the political pressure of the Soviet ideological system, which was destructive for the national culture, the artist managed to preserve certain aesthetic and moral guidelines, which determined the peculiarities of his creative and pedagogical activity.

The influence of the H. Veryovka and E. Skrypchynska artistic couple in the formation of the Choir Conducting Department traditions of the Kyiv Conservatory is noted. E. Skrypchynska's creative figure was the embodiment of deep academic knowledge and broad artistic erudition. H. Veryovka's methods of musical and pedagogical work were based on imitation of traditions of professional and folk singing, acquisition and improvement of creative experience and conducting skills in practical activity. In his classroom there was an atmosphere of careful, inspired attitude to the performed musical works.

The luminaries' work results were the education of a cohort of talented students, who also became legendary figures of Ukrainian choral art. The article highlights the creative figures of famous choral conductors, graduates of the Kiev Conservatory, who have made an outstanding contribution to the development of Ukrainian musical art. In the creative and pedagogical activity of outstanding artists P. Muravskyi – longtime leader of the conservatory student choir, L. Venedyktov – a unique opera choirmaster and teacher, V. Kolesnyk – a talented musician and organizer, an active promoter of Ukrainian music on the West, there is a deep understanding of H. Veryovka's creative method, the continuation of the traditions he started.

The pedagogical heritage of H. Veryovka and E. Skrypchynska, the traditions of education of choral conductors created by them at the Kyiv Conservatory was important for the development of modern Ukrainian choral culture.

Key words: natives of Chernihiv region, Choral Conducting Department of Kyiv Conservatory, pedagogical activity of H. Veryovka, pedagogical activity of E. Skrypchynska, choral conducting.